

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. še se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. O pravnistvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kaj bode na slovanskem jugu?

Jako zanimivo in pomenljivo se nam zdi, da glasilo Črnogore, „Glas Crnogorca“ v zadnjih dveh številkah namestu uvodnega članka prinaša izvrstno preučen spis o „strategičnem in taktičnem postopanju vojne na Balkanu“, ki nij še dovršen. Na tanko razlaga črnogorskim Sokolom, kako bi se mogla in morala Hercegovina in Bosna zasesti. Da bi cel članek priobčili nam manjka prostora, pa bil bi našim bralcem tudi nekoliko preslabo razumljiv, ker pri nas vsaj sploh nemamo tako natančnih zemljevidov in iz praktičnega potovanja ter življenja ne moremo zemljišča niti iz daleka tako poznati, kakor ga poznajo tamonjši ljudje vojniki.

Mej tem uže sama vladna „Pol. Corr.“ poroča, da je v Belgradu jako vojevit duh, da je vojska pripravljena, da je bilo 13. t. m. pri knezu Milanu posvetovanje o vojni. — Torej Srbija in Črnagora bosta udarili na Turka. Kaj potem!

Potem avstrijska vojska sigurno jeden del Bosne in Hercegovine posede. Zato se one dve kneževini ne bodo mogli zmeniti. One bosta morali najprej turško vojsko zmrviti, staro Srbijo, Bulgarijo vzdigniti. Potem pride še Rusija ... dalje se ugibati ne daje.

Hrvatski „Obzor“ veruje v avstrijsko intervencijo v Bosni, ter se mu v zadnjem članku jako znamenito zdi, da uže „P. L.“, ki je bil jako protiven vsacemu vmešavanju od strani naše monarhije v turške razmere, da ta organ o intervenciji misel izproža, videč da kljubu vsem reformam nij bilo mogoče vstane pomiriti in begunce nazaj v Bosno spraviti, kateri se branijo „za živo glavo“ vrniti se drugače, nego s spremstvom avstrijskih bajonetov. To se ve da še „P. L.“ meni, da bi stroške te okupacije nosile vse evrop-

ske oblasti a ne le Avstro-Ogerska. Pa to je ravno tako iluzija, kakor so bile reformske nade. Nobena druga država nema v Bosni interesov taci, nego Avstrija. Če pa bode jedenkrat plačala, velike stroške imela, morala bode tudi hoteti obdržati to plodovito zemljo, če se Nemcem in Magjarom to ukrepčanje slovanskega elementa še tako gabi.

Hrvatski minister Koloman Bedeković.

Iz Zagreba 16. marca [Izv. dop.]

— a — Najvažnejši politični dogodjaj na Hrvatskem je denes imenovanje Kolomana Bedekovića hrvatskim ministrom. Bedekovići obogatili so se, ravno tako kakor tudi drugi zagorski plemiči Kegleviči, Oršići, Vojkovići (Vojkffy) po padu celjskih grofov, razdelivši mej soboj njihova velika posestva na Hrvatskem. Bedekovići so samo enostalni plemiči in razmerno z družimi zagorskimi velikimi posestniki samo srednje bogati.

Minister Bedeković je v svojem kretanji žive gestikulacije, sicer pa slab govornik, da ne rečem nikakšen. Diplomatična graviteta mu celo manjka. V tem je Mažuranić pravi uzor. Leta 1848. nijso Bedekovići nobene posebne role igrali. Bili so, kakor vsi drugi plemiči, magjaroni. Po uvednji duvalizma, postal je Bedeković prvi hrvatski minister, Rauch pa prvi civilni hrvatski ban. V koliko je bil Bedeković sokrivec Rauchovega vladuhovanja, je teško reči, gotovo je, da je k vsemu molčal. Gluhega in slepega se je delal za vse. Mej tem je pa narod cvilil pod Rauchovimi brezpostavnostmi, pod njegovim nasiljem in preganjanjem vsega, kar je bilo narodno, kar je bilo hrvatsko.

Po padu Rauchom je postal Bedeković drugi civilni ban hrvatski. Njegovo banovanje

je bilo kratko. Pod njim je národna stranka neke male zmagice priborila, kar so mu v Budim-Pešti strašno za zlo vzeli. Vedno so v njega silili, naj vladine vojske bolje štrmo nategne, — pa Bedeković nij bil mož za to. Ker mu nijso nikakor mira dali, odpovedal se je banstva, ter šel v Zagorje na imanje. Za njim je prišel, kakor znano Vokanović, ki nij bil sicer, Rauch, — pa Rauchić.

Odstopivši minister Petar Pejačević je bil vse družega, samo hrvatski minister ne. O politiki nij imel nobenega pojma. Dokaz, da more ogerska vlada prav dobro shajati, če na stolici hrvatskega ministerstva tudi kak taterman sedi. Národna stranka je vedno Pejačevića zbadala, za kar se pa niti zmenil nij. Národna stranka je računala, da če Pejačević odstopi, bo kdo iz njenih vrst listnico sprejel. In kaj ne bi, saj je národna stranka zmirom ubogljiva bila nasproti Budim-Pešti, in to bi vendar zaslužilo, kako recompensu od strani Magjarov! Kandidatov za ministersko stolico v vrsteh národne stranke nij nikoli manjkalo! — Národna stranka je snovala, Budim-Pešta pa kovala: minister se nij vzel iz njenih vrst! Imenovanje Bedekovića je prišlo dosta nenadano. Cela dežela povprašuje: kaj to imenovanje pomeni? Sodrug Rauchov je denes sodrug Mažuranićev! Ali, nij to ironija? Ali bodeta mogla ta dva moža razne politične kovi složno delovati? in če ne bodeta? Gotovo je, da bo v slučajih neporazumljenja Tisza nad Bedekovićem roko držal ne nad Mažuranićem. Tako zahteva magjarska politika. Daljno konsekvenco iz tega si more vsak misliti.

Naravno je, da so se vsled imenovanja Bedekovićevega v národu porodile pomisli na najskrajnejše slučaje. „Obzor“ kalmuje nemirno javno mnenje s tem, da sta se Bedeković in Mažuranić prijateljski pozdravila. Bog

Listek.

Novljansko kolo.

Mudeč se v hrvatskem Primorju, prisostvoval sem tudi glasovitemu kolu v Novem. Čul sem uže poprej mnogo o njemu, in vsak mi je rekel: „gospodine, dok ste kod nas v Primorju ne propustite novljansko kolo viditi, sigurno vam neče žal biti.“ Slučaj je res tako nanesel, da sem se cele četiri dni v Novem zadržaval, in v teh četril dneh se je kolo trikrat igralo, naime na pustno nedeljo, na pustni ponedeljek in na pustni vtorek. Sicer se pa samo ob nedeljah in praznikih.

Bože moj to novljansko kolo! Kdor ga nij videl, ne ve kaj je kolo. Človek se misli prenesenega v tiste davne čase, ko slovanski narodi še nijso toliko izvanjskih sovražnikov imeli, nego jih denes imajo v tiste čase, ko

so naši pradedi idilično živeli, črede pasli, polja obdelavali, mesta zidali, kupčevali v združgah živeli, Peruna in Svaroga molili, in so devojke kolo igrale.

Bože moj to novljansko kolo! Kdor ga nij videl, ne ve kakšen biser jugoslovanških národnih običajev je to. Jedini kolo zaslučuje, da človek v Novi potuje. — Bože moj to novljansko kolo! Kdo bi ga mogel tako opisati, da bi čitatelj, bravši opis, tisto sliko pred soboj videl, ki jo gledalec pred soboj ima. To je nemožno. Ni jeden jezik nema pravih izrazov za to.

V Novem je več národnjakov nego kder koli drugod v Primorju, vplivnih, bogatih inteligentnih národnjakov, kaj se ne bi mogel fotograf iz Reke pozvati, da kolo fotografuje. Svet bi se čudil divnej sliki. Novljansko kolo je uprav „unicum.“ Kolikor je meni znano, hrvatskih pisateljev še nobeden novljanskega

kola opisal nij. Hrvati pač ne vedo kaj v novljanskem kolu imajo.

Pa da začnem z opisom.

Moj vredni prijatelj Srečko Sriča, kateremu tukaj svojo hvalo in pod jednim svoje poštovanje izrekam, priskrbel mi je mesto na balkonu hiše, pred katero se na javnem trgu kolo igra. Gledajoča svetina se je začela po malem okolo četrt ure po polu dne zbirati, ter obstopila precej veliki prostor. Najprej je prišlo osem pevcev in pod jednim vodjev kola. Bili so članovi pevskega društva „kola“. Za roke se držé, začno takoj peti in po taktu pesni korake kola stopati. Ne traja dolgo in uže je jedna plesačica tu, primši pevca za roke, takoj ž njim pleše. Sedaj pridejo tri, četiri, pet in še več njih, se sprimejo v vrsto in plešejo kolo, če je dovoljeno reči plesati mesto igrati. Po malem prihaja rajda dolžeša. Plesalke se ne držé za dlane, nego roke izpod

moj, nego kako bi se mogla ali morala, inache pozdraviti?! Iz prijateljskega kourtoisnega pozdrava poroštvo tudi za prihodnje politično prijateljstvo sklepati, to je za čitajoče hrvatsko občinstvo malo odveč naivno.

Razna znamenja kažejo na to, da se bliža leto 1877.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. marca.

Slupno ministerstvo sestavlja proračun, ki se delegacijam predloži. Vojni minister bode zahteval dva milijona več za poboljšanje živeža vojakom.

V češkem deželnem zboru so ustavki ometali volitev Staročeha Mildeja. Pri tej priliki je Nemec Heinrich rekel: „Vlada pri volitvah sama slab izglede daje, ker politični uradniki njeni protipostavno agitirajo.“ Zavračal ga je sicer namestnik in trdil, da je vlada objektivna...

V **Galiciji** so bili pri zadnjih dopolnilnih volitvah v deželni zbor samo c. kr. uradniki voljeni. Žalostno znamenje za neodvisnost prebivalstva.

Vnanje države.

Italijanska ministerska kriza, ki se pripravlja, bode za Avstrijo jako neugodna, kakor zatrjuje glasilo grofa Andrassy-ja. Železniška vprašanja, konvencija s Francosko, odkup italijanske črte južne železnice, — vse je začeto s tem ministerstvom in ne vé se, kaj bode z novim. — Iz Rima se poroča „N. Fr. Pr.“: Položaj ministerstva je vedno težji. Kralj je pozval Depretisa na dogovor o stanji.

Nemška vlada v Berlinu je od kitajskega cesarstva zahtevala zadostenja za oropanje nemške pomorske ladije „Ana“, katero so kitajski pomorski roparji opleni. Pripomagajo jej vlade: ruska, angličanska in severno-ameriška.

Severno-**amerikanska** zbornica je zavrгла nasvet republikancev, da imajo združenje države samo jeden narod (nation) v sebi. Namestu tega je bil sprejet demokratski nasvet, ki pravi, da je vlada le federativna unija z omejeno, po ustavi lokalnih vlad posameznih držav določeno oblastjo. Torej centralistično poželjenje je zavrženo bilo zopet letos.

V **Ameriki** se trudijo spačenje uradnikov odpraviti. V državi Mississipi je guvernér postavljen v obtožni stan. Tudi družih državnih uradnikov več je prijetih. Republika je brezobzirna in to je v enajstih slučajih prav in dobro.

Dopisi.

Iz Spljeta v Dalmaciji 13. marca [Izv. dop.] Ravno sem izvedel sledeče data o

rame sklopijo, tako, da jedna tik druge stoji. Pravi živi lanec. Zdaj začnejo plesalke od vseh strani vrveti. Rajda prihaja zmirom dolžeša in uže je prvi kolobar sklenjen, ki se pa ne priklopi na plesalko, ki je prva prišla ter se pevcem priklopila, nego za prvim kolobarjem raste drugi kolobar naprej, in sicer jako naglo, ker sedaj plesalke v celih tropicah na kolišče dohajajo. Okolo prvega kolobarja ustvari se naglo drugi, četrti in celo peti. Prostor v sredini je toliki, da bi mogli na njem lahko četiri pari kvadriljo plesati. Iz česa more čitatelj soditi, koliki so kolobarji. Jaz sem sam pri sebi mislil, vseh plesačic skupaj je gotovo kakih 300. Da za to mojo cenitev potrjilo dobim, rečem mojemu prijatelju, čujete, jaz bi število plesalk na kake tri sto računal. Jih je več, mi prijatelj odvrne, računajte slobodno na vsak kolobar 80 plesalk in pet kolobarjev je, pa bode te našli pravi broj. — Pristopiti

ujetji Ljubibratića: O jutranjej zori 10. marca je prišel Ljubibratić s svojo vojsko iz Posušja v turško selo Vinjane, kjer je s svojo četo počival. Mej tem, ko je četa jedla, dojde iz Imoskega okrajni glavar Dauche (rodom Čeh) z 1 kompanijo vojakov od peš-polka Jelačić pod poveljništvom stotnika Filoussa (rodom Čeh). Po pozdravu pravi c. kr. okr. glavar Dauche Ljubibratiću, da je avstrijsko mejo prestopil. Ljubibratić se temu upre na temelju karte, ki je stotnik od avstrijskega generalnega štaba Roškiewiez vsled naredbe c. kr. avstrijskega generalnega štaba službeno izdelal in narisal in koja karta je izdana od c. kr. vojaškega geografičnega zavoda.

Vendar je pa Ljubibratić četo svojo poslal nazaj. — Njega samega pak ter pl. Petrovića, gospodičino Markus, Conte Faella, Cesaria in še 4 druge pozove stotnik Filouss, naj poobedovajo na mestu kder so, kar je Ljubibratić zahvalivši se sprejel. Po končanem obedu se je hotel sé svojimi drugovi podati k svojej četi. — Stotnik Filouss mu je dal po nekem-častniku reči, naj slobodno pride v Imoski ter naj tam prenoči. Ljubibratić se zahvali za ponudbo ter jej odreče in v tem trenutku obstopili so njega in druge avstrijski vojaki, ter se mu je reklo da je zajet, akoravno je proti temu protestoval. Po noči so zajete eskortirali v Imoski, kjer so jih vse zaprli v žandarmerijske kasarni in 12. t. m. so je gnali pod komando jednega častnika in 60 vojakov proti Sinju, kamor so denes o polu dne ob 1. uri dospeli. Poroča se iz Sinja, da se take demonstracije v Sinju še nij nikdar videlo.

Iz Grada, 14. marca. [Izv. dop.]

Malo pozno uže — pa vendar vam hočem poročati, ker nobeden drug nij tega hotel storiti, kako je bilo v soboto 11. t. m. pri „venčku“, kojega je „slovansko pevsko društvo“ napravilo. — Prej smo se bali, da pride premalo gospic in gospoj, pa je bilo baš nasprotno. — Lepo število dam se je nabralo bilo, kakor še morebiti pri nobenem slovenskem „venčku“ tukaj v Gradci, ker plesalo je četvorko 50 parov. —

Prvi del programa se je naglo vršil, samo da se je prej do plesa prišlo, kar so gospice uže komaj pričakovale. Peto se je izborno, posebno druga pesen: „Kdo je mar,“ katero je g. dr. Ipavic na glasoviru spremljal. Gosp. Schuler je na citre tako vrlo dobro igral, da je moral ponoviti. Le-to se dá vsemu oporekati, da je bilo vse prethi peto, kakor tudi

igrano, a zagovarjati se dá to s tem, da je dvorana prevelika in se glasovi razkropevajo. Gg. pevcem bi le to priporočal, da drugokrat z občutkom pojejo, da to, kar pojó, tudi v srcu občutijo, inachi nema petje nobene prave veljave. Nemec je rekel našim pevcem: sie haben keinen vortrag! in to je najvažnejši. Sploh pa se mora pevcem priznati, da so se prav marljivo vsega naučili in vse zadovoljili.

Ples se je bil začel uže ob desetih in je trajal do pol šestih v jutro, dok nas je morala godba zapustiti. Vsi, posebno gospice, so rekli, da so se prav dobro zabavali in da želé, da bi zopet kmalu še kak „venček“ napravili, da gotovo vsi pridejo, koji so nas ta večer počastili bili.

Z vsem drugim zadovoljni, samo s tem ne, da je tako malo gospodov prišlo. Slovenec dijakov skoro družih nij bilo, kot pevci, in od Srbov in Hrvatov le po trije ali štirje. Tako se je lahko zgodilo, da imamo namesto dobička — le izgubo, akoprem ne veliko. Tukaj se je tudi nekoliko pokazalo, koliko je Slovanom na blazem namenu ležeče, da bi uboge revne slovanske dijake podpirali.

Naj še omenim, da je od vseh poslancev (bili so vsi povabljeni) jedini g. Žnidaršič prišel bil. To je lepo od g. Žnidaršiča in upamo, da bode popolnem na našo slovensko stran pristopil.

Povedal je uže „Slov. Narod,“ da so mariborski nemčurji vložili protest proti volitvi g. Radeja, pa vendar je deželni zbor soglasno njegovo volitev potrdil. To je najboljši dokaz, kako ničeva so bila sumničenja mariborskih nemškutarjev.

Kakor sem čul, namerava literarno-zabavno društvo „Triglav“ napraviti v ponedeljek 20. t. m. besedo s petjem gospodom slovenskim poslancem na čast.

Iz savinjske doline 16. marca [Izv. dop.] Denes smo dobili v roke: „Rechnungs-Abschluss des Spar- und Verschuss-Vereines Schönstein für das zweite Geschäftsjahr 1875“. Veseli nas prav, da šoštanjska posojilnica tako vrlo napreduje, posebno zaradi tega, ker je národni zavod osnovan od šoštanjskega rojaka državnega poslanca g. dr. Vošnjaka. — A da se v uradovanji nemščini prednost daja nikakor ne bode in tudi nij po volji slovenskemu prebivalstvu, še menj pa osnovatelju društva g. dr. Vošnjaku, kateri je gotovo jeden prvih boriteljev za národnost na Slovenskem. Kako smo se pa čudom čudili, brávši podpise: „Für den Aufsichtsrath: etc.“

Jerce. Celó Mažuraničevega Čengić Ago pojó če jim uže družega gradiva zmanjka. Pevci izmenice pojó, da se jedni odahnejo, mej tem ko drugi pojó. Kolo se igra dve do tri ure. Proti koncu, ko je uže polovica plesalk odšla, in je dovoljnejšega prostora, postane ples burnejši, in preide celo polni dir z vzklici veselja. Tudi pisec tega si nij mogel kaj, da je dvakrat zakolobaril. Plesalke so same Novljanke. Jedna je krasnejša od druge, jedna mlajša od druge, in k temu še lepa národna nošnja! Mnoge so bile v svilnej opravi. Ne potrebnih rokavic nij nobena imela. To so bali novljanski. Samo naj ostanejo Novljanke pri tej lepeji národnej zabavi, in naj puste na strani kulturne plesove, ki so navadno nemoralni in v svojih divjih kretanjih in skokih zdravju škodljivi. Meni pa bodo dnevi, v Novem preživjeni, vedno nepozabljivi ostali. —a—.

V Novem 29. februarja.